

מבן עשרים, אבל, ולעדות, עדותו עדות. הוא כשר לעדות מגיל י"ג, כשמביא סימני גדלות.

אמר מר זוטרא, מוסיף מר זוטרא ואומר: **לא אמרין** שיכול להעיד מגיל שלש עשרה **אלא למטלטלין**, רק לגבי מטלטלין, **אבל למקרקעי, לא**. פסול הוא להעיד על קרקעות עד שיגיע לעשרים.⁽¹¹¹⁾

אמר ליה רב אשי למר זוטרא: מאי שנא מטלטלין, מדוע יכול הוא להעיד על מטלטלין, הרי זה משום **דזביניה זביני**, שיכול הוא למכור אותם, ולכן כשר גם להעיד עליהם.

אלא מעתה, אם נאמר שהעדות תלויה באפשרות המכירה, תיקשי, **הא תנן**, הרי שנינו במשנה: **הפעוטות, מקחן מקח, וממכרן ממכר**. קטנים יכולים לקנות ולמכור מטלטלין מגיל שש או שבע.

הכי נמי עדותן עדות? האם נאמר שיוכלו מזמן זה להעיד?

אמר ליה מר זוטרא, והסביר לו: **התם**, בקטנים לפני י"ג שנה יש חסרון אחר, כי **בעינא**, צריך להתקיים דברי הכתוב "ועמדו שני האנשים", **וליבא!** צריך שהוא יהיה איש

כפי שנאמר בפסוק של עדות, וקטן לא נחשב איש⁽¹¹²⁾.

אמר אמרימר: ומתנתו — מתנה.

אמרימר מוסיף, שאף על פי שלמכור הוא יכול רק מבן עשרים, אבל לתת מתנה יכול כבר כשהוא בן י"ג, ואפילו בנכסי אביו, למרות שהוא לא יודע בטיב משא ומתן.

אמר ליה רב אשי לאמרימר: מקשה לו רב אשי, השתא, ומה זביני, ומה במכר, דמקבל זוזי, שמקבל עבורו כסף, ומוכח שהוא מתנהג בחכמה, אמרת דלא יכול למכור משום דלמא מיזיל ומזבין, שמא ימכור בזול. **כל שבין ודאי במתנה, דלא מטי ליה**, לא מקבל **ולא מידי כלום**, בודאי שצריך להיות שאין מתנתו מתנה.

אמר ליה, מתרץ אמרימר: **ולמעמיך**, לשיטתך קנה-א רב אשי, אם הוא אכן מרויח במכירתו, כאשר **זבין חמשא בשיתא**, שמכר חפץ ששוה חמש, בשש, **הכי נמי דזביניה זביני**, האם אכן המכר יתקיים, שהרי הוא מרויח במכירה זו! והרי זאת לא מצאנו.

אלא, מוכרחים אנו לומר, כי **קים להו לרבנן**, ידוע לחכמים **דינוקא מקרבא דעתיא לגבי זוזי**, שקטן דעתו קרובה לכסף ומאד נכסף

והוא טועה בשומא שיכול לשום קרקע יקרה בדמים מועטים.

112. רש"י במס' ב"ק פח ע"א מביא טעם נוסף שקטן פסול לעדות מצד עדות שאי אתה יכול להזימה. והרע"א בגליון מבאר מדוע צריך את שני הטעמים.

טוב אבל לאחר שראה שזורק גרעינים חשב שהוא אכן שוטה. ומה שחקר עליו זה בטעות, ולאחר שראה שאם מסבירים לו הוא מבין, אז הוא סמך על החקירה הראשונה שלו.

111. תורה לא אמרו מבאר, שודאי כשר לעדות קרקע סתם. וכל מה שפסול זה כשמעיד על שומא של קרקע כיון שקטן דעתו קרובה לכסף

לכסף, ואי אמרת זביניה זביני, אם מכירתו תועיל במקום שהוא מרויח, יש לחשוש שמא זמנין לפעמים דמקרקשי ליה זוזי שיציעו לו כסף, ואז, אזיל, ומזבין לכולהו נכסי דאבוה. ילך וימכור את כל נכסי אביו במחיר מוזל. לכן רבנן תקנו שלא יכול למכור כלל.

אבל גבי מתנה, אם רוצה לתת מתנה, תיקנו שיכול ליתנה, כי אי לאו דהוה ליה הנאה מיניה, אם הוא לא קבל הנאה ממנו, לא הוה יחיב ליה מתנה, לא היה נותן לו סתם מתנה. נמצא, שהמתנה היא גמול על מה שנתנו לו, לכן אמרו רבנן תקנו חכמים, תיהוי מתנתו מתנה, שיכול לתת מתנה כדי דלעבידו להו מילי, שאנשים ירצו להטיב עמהם, ביודעם שהוא יחזיר להם בעתיד.

אמר רב נחמן אמר שמואל, אף על פי שקטן או קטנה הגיעו לגיל גדלות, אי אפשר להחליט על פי גיל השנים שהם גדולים, אלא בודקין, מבררים אם הביאו סימני גדלות ואז נחשבים גדולים. ואף על פי שיש לנו חזקה, שכל מי שהגיע ל"ג שנה מסתמא הביא גם שערות, זה מועיל רק לדינים דרבנן, כמו מיאון, אבל בדינים דאורייתא, להחליט שודאי הוא גדול, אי אפשר רק אם בודקים (113).

ולכן בודקין לקדושין, ואם נמצא סימנים, אף אם תקבל קדושין מאדם אחר, הקדושין

השניים אינם קדושין, כיון שמקודשת לראשון. אבל אם לא נמצא סימנים עכשיו, אלא רק לאחר קדושי השני, תצטרך גט משניהם מספק, כיון שלא ידוע מתי הביאה סימנים. (114)

ולגרדושין, שאם לא ימצאו שערות לאיש או לאשה, לא יהיו גרושין [ניתבאר לקמן].

ולחליצה, זה מדובר רק על האשה, שיכולה לחלוץ רק אם הביאה שערות.

ולמאונין, קטנה שהשיאוה אחיה או אמה יכולה למאן כל זמן שלא גדלה, ומשהביאה שערות לא יכולה למאן. (115)

ולמכור בנכסי אביו עד שיהא בן עשרים והביא שערות.

ודנה הגמרא: וכיון דברקנא לקדושין, מאחר שבדקנו לקדושין, וראינו שהוא גדול, אם כן הוא גדול אף בשעת גרושין, לגירושין למה ליי? למה צריך לבדוק שוב לפני הגרושין?!

ומתרת הגמרא: לא נצרכה אלא ליבום. שלא היו קדושין אלא יבום. דתנן, בן תשע שנים ויום אחד שבא אל יבמתו, קנאה. ואין נותן גט עד שיגדיל! ומוכח, שיבום שייך אף בקטן, לכן צריך לבדוק לפני הגירושין, כי אינו נותן גט עד שיגדל.

שמבאר האיילת השחר. ודלא כרע"א שתמה מאד בדבריהם.

115. אף על פי שמיאון דרבנן וסומכים על חזקה דרבא שהביאה שערות אבל אם בדקנו ולא

113. רע"א בשו"ת קמא סי' ד' שחזקה דרבא מהני רק לרבנן. אבל אם בדקני ומצאנו שערות תולים שהביא אותם למפרע כשנהיה בן י"ג.

114. על פי תוד"ה בודקין לקדושין, וכפי

מבאר הגמרא: **לחליצה**, מה החדוש בחליצה שצריך לבדוק? הרי זה כמו גירושין!

אלא, **לאפוקי מדרבי יוסי**, זה ללמד דלא כרבי יוסי, **דאמר "איש" כתוב בפרשה**, בפרשת חליצה "ככה יעשה לאיש", ואין איש אלא גדול. אבל **אשה**, בין גדולה ובין קטנה יכולה לחלוץ.

קא משמע לן, באים להשמיע לנו, **דמקשינן אשה לאיש**, שמקשים אשה לאיש, שאף אשה חולצת רק אם היא גדולה, **דלא כרבי יוסי**.

וממשיכה הגמרא לבאר, **ולמייאונין**, אם מצאנו שערות היא לא ממאנת, **לאפוקי מדרבי יהודה**, לחדש שלא כשיטת רבי יהודה, **דאמר** צריך לבדוק למיאון⁽¹¹⁶⁾ באופן שאורך השערות יהיה **עד שירבה שחור על הלבן**, עד שהשערות יגדלו ויהיו שוכבות על הבשר הלבן. **קא משמע לן דלא כרבי יהודה**, אלא גם שערות קצרות הן סימן לגדלות.

ולמוכר בנכסי אביו עד שיהא בן עשרים — בא לחדש, **לאפוקי ממאן דאמר בן שמונה עשרה שנה**.

ועתה פוסקת הגמרא בדינים שנאמרו לעיל: **והלכתא**, תוך הזמן **כלפני הזמן**, ומוכר רק לאחר שגמר את שנת העשרים.

והלכתא, הלכה **בגידל בר מנשיא**, שאם יודע בטיב משא ומתן מוכר בנכסי אביו מבן

י"ג.

והלכתא, הלכה **כמר זוטרא**, שלעדות מטלטלין מעיד מבן י"ג שנה.

והלכתא כרב נחמן אמר שמואל בבולהו, בכל הדינים שנאמרו לעיל.

מתניתין:

המחלק נכסיו על פיו, אדם שמחלק את נכסיו בדבור בלבד —

רבי אלעזר אומר: אחד בריא ואחד מסוכן, גם שכיב מרע שהולך למות, צריך קנין. והוא חולק על התקנה שדברי שכיב מרע ככתובין וכמסורין בדבור בעלמא.

ולפיו, **נכסים שיש להם אחריות קרקעות**, נקנין **בכסף ובשטר ובחזקה**, צריך לעשות את הקנינים שמיוחדים לקרקעות. **ושאין להן אחריות מטלטלין אין נקנין אלא במשיכה**. שזה הוא קנין של מטלטלין.

אמרו לו חכמים לרבי אלעזר: יש ראייה קנו-ב לתקנת שכיב מרע, שיקנה בדבור בלבד, **ממעשה באמן של בני רובל** [זה היה שם אביהן], **שהיתה חולה**, **ואמרה תנו את כבינתי** [תכשיט שחוגרים על הצואר] **לבתי**, **והוא השווי שלו בשנים עשר מנה**. **ומתה**, **וקיימו חכמים את דבריה**, חכמים קיימו את המתנה אף על פי שזה היה בדברים בלבד. ומוכח שיש תקנה לאדם מסוכן הנוטה למות, שיכול להקנות את רכושו בדבור בלבד, ללא צורך בקנין.

116. תוד"ה לחליצה מסתפק אם רבי יהודה סובר כך רק במיאון או תמיד.

מצאנו שערות יכולה למאן כך מבאר תוד"ה ולגרושין.